

Dr. ŞİRİN SEÇKİN / Prof. Dr. GÖKHAN ORAL

Bana
hazır
mısın?
bAba?

Baba-Çocuk Psikolojisi

Remzi Kitabevi

Dr. Şirin Seçkin, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Uzmanı. 1966 yılında Plevne’de doğdu. Orta ve lise öğrenimini İstanbul Erkek Lisesi’nde tamamladı. İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi’nden mezun olduktan sonra Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı’nda Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Uzmanı oldu. 1990’da Londra North Middlesex Hospital’da, 1993’te Childrens Hospital of Los Angeles’ta (UCLA), 1996’da Boston’da Harvard Community Health Plan ve New York’ta Kings County Childrens Medical Center of Brooklyn’de çalıştı. Çalışmalarını halen serbest hekim olarak İstanbul’da sürdürmektedir. *0-1-Başla, 0-2 Yaş Doğru Beslenme, Çocukta Rezilyans ve Bana Hazır mısın Anne?* adlı kitapları mevcuttur.

Prof. Dr. Gökhan Oral, Adli Tıp Uzmanı-Psikanalist. 1984 Cerrahpaşa Tıp Fakültesi mezunu, aynı fakültede Adli Tıp Anabilim Dalı başkanı ve Psike İstanbul üyesi olan yazar, sokak çocukları, çocuk istismarı, çocuk hakları, göç, deprem başta olmak üzere çocuk ve travma konusunda uzun süredir çeşitli projelerde katılımcı ve yönetici olarak çalışmaktadır.

DR. şİRİN SEÇKİN
PROF. DR. GÖKHAN ORAL

BANA HAZIR MİSİN BABA?

BABA-ÇOCUK PSİKOLOJİSİ

Remzi Kitabevi

BANA HAZIR MISIN BABA? / Şirin Seçkin - Gökhan Oral

© Remzi Kitabevi, 2020

Her hakkı saklıdır.

Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Yayına hazırlayan: Nesrin Arslan

Kapak tasarımı: Mert Kuñ

ISBN 978-975-14-1976-7

BİRİNCİ BASIM: Ekim 2020

Kitabın basımı 2000 adet yapılmıştır.

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul
Sertifika No: 10705

Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090
www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı ve cilt: Seçil Ofset, 100. Yıl Mah., Matbaacılar Sitesi
4. Cad. No: 77 Bağcılar-İstanbul
Sertifika No: 44903 / Tel (212) 629 0615

iÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ, 9

GİRİŞ, 11

MÜJDE! BABA OLUYORSUNUZ, 14

Baba Olabilmek, 15

Erken Çocukluk Döneminde

Baba Olma Fikrinin Gelişimi, 15

Babalık Motivasyonu Nasıl Gelişir?, 16

Erkeğin Hayatında ve Ruhsal İç Dünyasında

Çocuğa Yer Açması ve Çocuğu Kabullemesi, 18

Hamilelik Sürecinde Baba, 20

Çocuk Sahibi Olmaya Hazırlanmak, 23

Yeni Doğanla İlk Temaslar, 24

Bebeğin İlk Yılları, 26

FARKLI BABA HALLERİ, 30

Yeterince İyi Baba Olmak, 31

Günümüzde Baba, 32

Teknoloji ve Baba, 35

Babanın Çocukları Tarafından Sevilme İhtiyacı, 37

Baba Varlığının Azalması, 38

Modern Baba, 38

Geleneksel-Ataerkil Baba, 39

Ülkemizde Baba, 40

Dede de Bir Babadır, 41

BAĞLANMA: SEVGİ, ŞEFKAT, YAKINLIK, 46

Anne-Baba-Bebek Üçlüsü, 47

Bağlanma, 49

Baba-Bebek Bağlanmasının Aksaması, 52

DIŞ DÜNYA BABADAN SORULUR, 54
Dil Gelişiminde Babanın Önemi, 55
Çocuğun Sosyal Gelişiminde Babanın Rolü, 57
Baba Varlığının Hayatta Kalma Becerisine Katkısı, 60
Bilgi Aktarımı ve Baba, 62
Baba ve Oyun, 64
Baba Tarafından Takdir Edilmek, 65
Babanın Onayı, 66
Baba Rızası Almak, 69
BABA OLMAK EMEK İSTER, 72
Baba Olma Motivasyonu, 73
Babanın Çocuk Bakımına Katılımı, 74
Ev Geçindirmek, 76
Babanın Güçlü Olması, 77
Baba Kavramının Değişimi, 79
Baba İşlevselliğinin İstikrarı, 80
Kaliteli Zaman Geçirmek, 82
BABALIK İŞLEVLERİ, 86
Babalık İşlevlerine Genel Bir Bakış, 87
Babalık İşlevlerinin Çocuğun Ruhsal
Dünyasına Katkısı, 89
Ödipus Karmaşası, 91
Psikoseksüalite ve Baba, 93
Cinsel Eğitim, 97
Kayıpla Başa Çıkabilme, 99
Ayrılma, 101
Kural Koyma, 103
YAŞLARA GÖRE BABALIK İŞLEVLERİ, 108
Bebeklik Dönemi, 109
İlk Yaşlar, 110
Oyun Çağında (4-5 yaş) Babanın Önemi, 112
Okul Çağı Çocuğu, 112
Ergenlik Dönemi, 113
CİNSİYETLERE GÖRE BABALIK İŞLEVLERİ, 116
Kız Çocuk-Baba İlişkisi, 117
Erkek Çocuk-Baba İlişkisi, 122
Ergenlik Döneminde Erkek Çocuk ve Baba, 123
Yeme Bozuklukları ve Babanın Önemi, 128
Erken Yaşta Uygunsuz Cinselliğe
Maruz Kalmayı Engelleme, 130
Kırmak ve Sünnet Düşünü, 131

ÇEKİRDEK AİLE DIŞI DURUMLAR, 136

Boşanma ve Baba, 137

Üvey Baba, 141

Evlat Edinme ve Baba İşlevi, 143

Üvey Anne-Kız İlişkisinde Babanın Rolü, 145

Anne Yokluğunda Baba İşlevleri, 146

Ergenlik Döneminde Baba Yokluğu ve Erkek Çocuk, 148

BABA İŞLEVİNİN AKSAMASI, 150

Baba Yitimi, 151

Babanın İşlev Kaybı, 152

İşsizlik, 154

Madde Kullanımı ve Bağımlılık, 155

ZOR KOŞULLARDA BABALIK İŞLEVİ, 158

Büyük Kitleesel Travmalar, 159

Savaş ve Bölgesel Çatışmalar, 160

Yirminci Yüzyıl ve Dünya Savaşları, 162

Göç, 164

Doğal Afetler, 166

Kölelik ve Etnik Azınlıklar, 168

GEÇMİŞ ZAMANDAN BUGÜNE BABA, 170

Baba Olmanın Tarihçesi, 171

Memeli Hayvanlarda Baba İşlevi, 172

Tarih Öncesi Dönemde Baba, 174

Kadın-Erkek Cinsi, 176

Ataerkillik, 177

Mitlerde Baba, 178

Yaşayan Atalar Miti, 180

Aeneas, 181

Romalı Baba-Oğuldan Fransız Devrimi'ne, 183

TEŞEKKÜR, 187

KAYNAKÇA, 189

ÖNSÖZ

Sonda söyleyeceğimi en başta söyleyeyim. 2003 yılında kızım doğduğunda bu kitabın elimde olmasını isterdim. O sıralar ihtisasını henüz bitirmiş taze bir psikiyatri uzmanıyım ve yabancı bir kültürde –İsviçre’de yaşıyorduk– yolunu biraz da şaşırmış bir babaydım. Çocuğumu o an içinde yaşadığım Batı kültürü değerlerine göre mi yetiştirmeliydim yoksa bizim geleneksel çocuk yetiştirme yöntemleri hâlâ geçerliliklerini koruyor muydu? Ne kadar çok kızsam da babama, işte ben de pek fena bir adam değildim hani. İyi okullarda okumuş Avrupa’nın en burnundan kıl aldırmayan ülkesinde bir psikiyatr olarak çalışıyordum. Eh öyleyse babam pek de kötü babalık yapmamış olmalıydı. Ama işte babamın baba olduğu dönemi düşününce de köprülerin altından çok su akmıştı ve son yıllarda suların akışı da hayli hızlıydı doğrusu.

Yapacağım babalık babamın babalığıyla aynı olmasa gerekti. Ben böyle zamanlarda elimi kitaplara uzatırım. Nasıl anne olunması gerektiğiyle ya da ebeveynlikle ilgili İngilizce ve Almanca’da oldukça zengin bir literatür vardı. Ama babalık işlevleriyle ilgili günlük pratikte işime yarayacak kitap bulmam bildiğim yabancı dillerde de pek mümkün olmadı doğrusu. Daha çok babalıkla ilgili teorik bilgiler veren kısır psikanalitik literatür çıkıyordu karşıma hep. Bu nedenle ben de kendi sezgilerime güvenmek zorunda kaldım.

Lafı uzattım ama Dr. Şirin Seçkin ve Prof. Dr. Gökhan Oral’ın kitabı tam da bu boşluğu dolduruyor demek içindi bu giriş. Sevgili dostlarım Şirin ve Gökhan, bir psikiyatr ve yazar olarak beni kışkındıracak bir titizlikle baba olmanın ne demek olduğunu daha mitolojik çağlardan günümüze kadar özetlemenin yanında, 21. yüzyılın günlük hayatında hangi pratik durumlarda nasıl bir babalık yapmamız gerektiğini yalın bir dille ve yaklaşık 30 yıllık çocuk hastalıkları uzmanlığı deneyimiyle anlatıyorlar. Dr. Şirin’in gözlemlerinden süzdüğü deneyimleri Dr. Gökhan’ın

teorik bilgisiyle birleştirerek hiçbir okulda ğrenemeyeceğimiz bir rehberlikle çıkıyorlar karşımıza. Böylece bu kitap yalnızca genç baba adaylarının okuması gereken bir kitap olmaktan öteye bir anlam kazanıyor. Yıllardır babalık yapanların da kendilerini yeniden değerenlendirmelerine, nasıl bir baba olduklarını tarihsel, sosyolojik ve psikolojik bağlama oturtabilmelerine ve babalıklarında kendi hayat görüşlerine de uygun kimi değerişiklikler yapabilmelerine olanak sağlıyor. Ben baba olmak üzere olan tüm erkek danışanlarıma gönöl rahatlığıyla tavsiye edeceğim bir rehber kitaba –artık– sahip olduğumuzu düşünüyorum. Annelere ve anne adaylarına da bu kitabı yatak odasında eşlerinin yattığı taraftaki komodinin üzerine bırakmalarını önereceğim. Emeğınızı ve yıllarca biriktirdiğiniz deneyimleri kendinize saklamayıp hepimizle paylaştığınız için sevgili şirin ve Gökhan, size bir baba olarak kendi adıma teşekkür ederim.

Dr. Alper Hasanoğlu

GİRİŞ

Baba-çocuk ilişkisiyle ilgili araştırmalar ağırlıklı olarak 1970'li yıllardan itibaren yayımlanmaya başlamıştır. Dünya savaşları sonrası baba kaybının çocuk psikolojisi üzerindeki etkileri araştırılmış olsa da babalık işlevinin önemi 2000'li yıllardan itibaren daha iyi anlaşılmıştır. Aslında antik dönemden bu yana düşünürler, edebiyat dünyası babalık işlevleriyle ilgili konulara sıklıkla değinmişlerdir. Freud, 1890'larda 'histeri üzerine olan çalışmalarında' babanın çocuğuyla ilişkisindeki baştan çıkarıcılığının önemine vurgu yaparak bu durumu psikanalitik⁽¹⁾ teorisinin temeline yerleştirmiştir. Daha sonra Lacan, Winnicott gibi birçok analist, baba işlevi üzerine önemli görüşler eklemiştir. Babanın çocuğun gelişimindeki önemi uzun süre gölgede kalmış ve toplumun ilgisini çok çekmemiştir. Anne-çocuk ilişkisini anlatan kitapların çokluğu karşısında baba-çocuk ilişkisiyle ilgili yayınlar oldukça azdır.

Modern zamanlarda evliliğin gerektirdiği sorumluluklardan kaçan kadın ya da erkeklerin artması, anne-baba-çocuktan oluşan çekirdek aileyi bozarak daha çok anne-çocuktan oluşan ikili aile yapısını ortaya çıkarmıştır. Bu kitapta 'baba işlevi' yokluğunun yarattığı sorunları da tartışarak çocuğun sağlık ve esenlik içinde büyümesinde babanın rolünü irdelemeye çalışacağız.

Günümüzde aile içi bağların zayıflamasıyla birlikte babalık kavramının içi boşalmakta ve baba işlevi giderek azalmaktadır. Henüz klasik aile yerine daha iyi bir alternatif birliktelik modeli ortaya çıkmadı. Buna karşın boşanmalar hızla artmaya devam ediyor. Dünya istatistikleri her iki çocuktan birinin babasız evde annenin bakım ve gözetiminde büyüdüğünü göstermektedir.

(1) Psikanalitik kuram: Sigmund Freud'un çalışmaları üzerine kurulan psikolojik kuramlar ve yöntemlerdir. Psikoterapi olarak psikanaliz, hastaların zihinsel süreçlerinin bilinçdışı unsurları arasındaki bağlantıları ortaya çıkarmaya çalışır. Hastaların yaşamını ve ilişkilerini olumsuz etkileyen ve özgürlüğünü kısıtlayan ilişki kalıplarını fark etmesine yardım eder.

İnsan son elli yılda teknoloji alanında çok hızlı ilerlemeler kaydetti, ancak evrimsel ve sosyokültürel gelişimi bunun gerisinde kaldı. Günümüzde insanların bir şeylere inanabilme yeteneğinin yeterince gelişmediği ya da kolayca kaybedildiği görülmektedir. Bu baba ile yani üçüncü kişiyle ve onun temsil ettiği yasalarla gerçek ve simgesel boyuttaki bağının zayıf olmasıyla açıklanabilir. Evrensel referans noktalarının etkilerinin zayıflaması babalık rolünü ve işlevini de olumsuz yönde etkiledi.

Klasik baba figürünün yok olmaya başlamasının sembolik, imgesel⁽¹⁾, kültürel olduğu kadar, değer yargıları ve rol model üzerine de ciddi olumsuz etkileri vardır. Uygarlıkların devam edebilmesi, topluma uyum sağlayabilme ve neslin devamı için baba işlevi çok önemlidir. Tabii hiçbir zaman ataerkil bir yapıyı desteklemiyoruz. Bu kitap baba katılımının artması, babanın çocuğun hayatında daha çok yer alması ve modern baba işlevini geliştirmeye yardım etme amacıyla yazılmıştır. Aynı anne gibi baba da çocuğun hayatında çok önemli ve özel bir yer tutar ve bu yer, başka hiçbir şeyle doldurulamaz. Modern yaşamın getirdikleri göz önüne alınarak babalık işlevlerinin yeniden tanımlanması ve babanın farklı görevler üstlenmesi gerekir.

‘Baba’ kavramı sosyokültürel gelişime paralel olarak çağlar boyunca değişikliğe uğramıştır. Doğuştan gelen bir babalık içgüdüğü yoktur, altta erkeğin dölleme ve neslini devam ettirme isteği yatar. Sosyal antropoloji ve psikanalitik teoriye göre kültür ve medeniyet büyük ölçüde baba kavramının çıkmasıyla gelişmiştir. İlk insan topluluklarından itibaren erkek çocuğun babayla giriştiği rekabet ile ona duyduğu sevgi arasındaki çatışmada babanın ve/ya da babanın adının (imgesinin) etkisi devreye girer. Bu da ilk evrensel yasa olan öldürme ve enest yasağının⁽²⁾ ortaya çıkmasına neden olur. Lacan bu durumu, “Babaya duyulan aşk yasayı ortaya çıkarır,” diye açıklamıştır.

Bir erkeğin baba olmayı seçmesi için neslini sürdürme, vasiyet etme veya gelecekle ilgili yatırım yapma isteği gibi güçlü motivasyonları olmalıdır. Baba olmak öğrenilen bir süreçtir. Bu doğal olmayan süreçte babanın çocukla birlikte yeterli süre ve kaliteli zaman geçirmesi gerekir. Uzun süreli ayrılıklardan kaynaklanan durumlarda babalık işlevinin sürdürülmesi zorlaşır ve hatta bu sorumlulukların tümüyle unutulma riski

(1) İmge: Hayal, düşünce, imaj

(2) Enest yasağı: Yakın akrabalarla cinsel ilişkiyi yasaklama.

ortaya çıkar. Biyolojik olarak baba olmak bu rolü ve sorumluluğu üstlenmek için yeterli değildir. Baba olmak öncelikle bir karar vermektir, isteyerek başka bir insanın sorumluluğunu alma yönünde bir seçimdir. Bu seçim psikolojik ve sosyokültürel etkenlerle belirlenir. Anne, bebeğini doğduğu andan itibaren hem hormonların etkisi hem de daha karnındayken bebeğiyle kurduğu bağ sayesinde genellikle doğal olarak kabullenir ve bakımını üstlenir. Baba içinse durum oldukça farklıdır. Hamilelik döneminde doktor kontrollerine eşlik etse bile bebeğin varlığını ve büyümesini anne kadar idrak edemeyebilir. Bu durum doğumdan sonra da devam edebilir. Bebeğe bağlanması için başlangıçtan itibaren kucağa alma gibi yakın fiziksel temas kurması, birlikte kaliteli zaman geçirmesi ve bebeğin bakımına yardım etmesi önemlidir. İdeal anne olmadığı gibi ideal baba da yoktur, olması da beklenmemelidir. Yeterince iyi bir baba da bazen eğreti, katı bazen de dengesiz ya da örseleyici olabilir.

Bu kitabı yukarıda saydığımız tüm temel gerekçeler nedeniyle, babalık işlevleri diye adlandırdığımız ve bir çocuğun gelişimi için elzem olan bu rolü üstlenebilme becerisine destek olabileceği umuduyla yazdık. Babalık işlevleriyle ilgili ideal bir tablo çizsek de tıpkı anneler gibi babaların da tümüyle bunları yerine getirmesi beklenemez. Bazı hallerde aile dinamiklerinin farklı stratejileri gerektirdiği özel durumlar oluşabilir. Önemli olan görevlerin ezberlendiği bir rolü üstlenmek değil temel zihniyeti kavramak ve şartlar doğrultusunda elinden geleni yapmaktır. Annelik ve babalık görevleri gibi sınırları net çizilmiş listelerin artık günümüzde önemi kalmamıştır. Bir anne tüm kadınlık becerilerinin yanında içindeki erkeksi özellikleri kullanarak çocuğunun esenliği için eril gözüken aktif görevleri yerine getirebileceği gibi bir baba da kendi içindeki kadını keşfedip çocuğa yaklaşımında bunu kullanabilmelidir. İçindeki kadını yani anneliği keşfedip kullanmadan bir erkeğin iyi bir baba olması çok güçtür.

Kitaba tarihsel süreç içinde babayı anlatmakla başlayabilirdik, ancak insanlar kendileriyle ilgili ortak noktalar buldukları konulara daha fazla ilgi gösterdikleri için günümüzde baba işleviyle başlayacağız. Merak edip konuyu derinlemesine incelemek, tarihte babanın nereden nereye evrildiğini öğrenmek isteyenler Geçmiş Zamandan Bugüne Baba bölümünü kitabın sonunda bulabilirler.

MÜJDE! BABA
OLUYORSUNUZ

Baba Olabilmek

Herkes mutlu bir aile kurmak ister. Ancak genelde sahip olunan aile ile hayal edilen aile bambaşkadır. Hayalindeki aileyi kurabilmek için kişinin bilinçli olarak çaba sarf etmesi gerekir. Çünkü aile hazır bir şekilde gelmez. Baba olmak harika bir deneyimdir, ancak sadece dölleme, eve ekmek getirme, oğlanı maça götürme, piknikte mangal yakma veya sadece bağırıp çağırma, azarlama veya ceza verme de değildir. Erkeğin baba olarak kendine saygı duyması ve tamamlanmış hissedebilmesi için, aile hayatına hâkim olması, kontrolünün elinde olduğunu hissetmesi, kendine güvenmesi gerekir.

Tamamlanmış bir baba olabilme süreci en önce baba olmayla ilgili fanteziler, tasarımlar, fikirler ve planlarla başlar.

Erken Çocukluk Döneminde Baba Olma Fikrinin Gelişimi

Olağan şartlarda erkek çocuk erken yaşlarda cinsiyet ayrımını ve baba rolünün farklı işlevlerini ayırt etmeye başlar. Çocuksu cinsel içerikli kurgular aracılığıyla cinsel ilişki, çocuk sahibi olma, anne ve baba rolleri gibi konularda ilk tasarımları ve varsayımları oluşur. Henüz nasıl hamile kalındığını, bebeğin annenin içinde nasıl geliştiğini ve nasıl doğduğunu bilmiyor olsa da bu konuyu çok erken yaşlardan itibaren merak eder. Gözlemleri, duydukları ve sorularına aldığı cevaplarla, okul çağına gelmeden önce bu sürece dair fikirleri bir erişkininkine kadar olmasa bile şekillenmiş olur.

Erkek çocuğun bazı temel kişilik yapılarının oluşması, kendini ayrı bir birey olarak algılaması ve baba olmak için büyümesi gerektiğini anlaması aşağı yukarı 6 yaş civarında tamamlanmış olur. Erkek çocuklar çocuk isteğini dolaylı yollarla ifade ederler. Bu bebekle oynayan kız çocuklarındaki kadar görünür olmayabilir. Doğrudan bir çocuğun babası olması biçiminde değil, güçlü kudretli bir erkek olmak, otorite sahibi olmak, fedakârlık yapmak gibi hayallerle kendini gösterebilir. Bunu özellikle çocuk oyunlarında gözlemlemek mümkündür. Erkek çocuk, testosteron hormonunun da etkisiyle, erkeklerle biçilen sosyal rolü yerine getirebilmesi için hızlı koşan, girişken ve atak davranan, rekabete girmekten çekinmeyen bir konumu hedefler.

Kurulan hayallerde bir bebek sahibi olmak ön planda görünmez. Zaten bebeği doğuracak olan da kendisi değildir. Bunun için bir kadına ihtiyacı vardır. Dolayısıyla o kadın tarafından kabul görmek ve birlikte bebeği arzu etmek, planlayıp yapmak, sonrasında da bebeğin büyümesi için gereken ortamı sağlamak ve desteklemek onun asıl görevi olacaktır. Hayalleri tüm bunları becerecek bir erkek olmaktır. Erişkin olduğunda kuracağı aileyi zihninde şekillendirmeye başlar. Çocukluk dönemindeki bu tasarımların önemi sanılandan çok daha büyüktür. Çocuk sahibi olmakla ilgili bu ilk kurgular biyolojik ve genetik kodlar ile üreme içgüdüsünün yanı sıra çocuğun gözlemleri, deneyimleri, sosyal çevresi, içine doğduğu toplum ve dönem, baskın kültür gibi birçok etkenle sentezlenir.

Çocuk 6 yaşına doğru, etrafındaki insanları benimseyebilme, sürekli ve tutarlı bir şekilde sevebilme ve karşılıklı etkileşim kurma becerisini, erkişkine yakın ölçüde kazanmış olur. Çocuk ancak yeterince iyi anne-baba ilişkisi içinde ve uygun bir ortamda büyürse ileride bir kadınla birlikte olup aile kurma hayalini geliştirebilir. Bu açıdan hem anne hem de babayla kurduğu ilişkinin kalitesi önemlidir.

Babalık Motivasyonu Nasıl Gelişir?

Her erişkinin ruhsal dünyasında insan ilişkileri üzerine çeşitli fanteziler mevcuttur. Bunların bir kısmı kendi anne babası, kardeşleri ve eski duygusal partnerleriyle olan ilişkileri üzerinedir. Kişinin ruhsal gelişimine paralel olarak tüm bu ilişkilerle ilgili düşünceler, çeşitli romanslar-

la⁽¹⁾ basit gerçeklik arasındaki bir yelpazede yer alırlar. Bilinç düzeyindeki bu hayaller ya da değerlendirmeler yanında bilinçdışıda tümüyle bastırılmış birçok fantezi de vardır. Kişi farkında dahi olmadan, çatışmalar⁽²⁾, özdeşleşmeler⁽³⁾ ve hayatındaki ilk nesnelerle⁽⁴⁾ olan ilişkisinden kalan önemli çizgiler, erişkin hayatta seçeceği partnerleri ve onlarla kuracağı ilişkiyi belirler. Bilinç dışındaki arzu ve yasaklardan oluşan güçlü motivasyonlar, bilinçli olan mantık süzgecinden geçseler bile ilke olarak dürtülerin⁽⁵⁾ hâkimiyeti kişiyi yönlendirmede daha etkindir. İçgüdüler ve güçlü duygusal baskılar cinsel ilişki kurma ve bu ilişkinin sonucu olarak bir çocuk sahibi olma arzusunu şekillendirir. Libidonun yönlendirmesiyle oluşan tüm bu hayaller, kurgular ve planlar, aslında tek bir yatırımla sonuçlanmak üzere tasarlanmıştır: Doğacak olan bebek. Bunların bir kısmı bilinç düzeyinde olsa da çoğu zaman ne bebek ne de baba bu fantezilerin farkındadır. Bir bebeğinin olma fikri babada birçok beklenti ve umudun yanında çeşitli korkular da uyandırır. Bunlar baba çocuk ilişkisini ciddi anlamda etkiler.

Planlanmamış bir gebelikte dahi taraflardan en az birinin kimi bilinçdışı istek veya ihtiyaçları yatıyor olabilir. Çoğu erkek neden baba olmak istediği hakkında tam olarak fikir sahibi olmayabilir. Ancak üreme ve dölleme içgüdüsünün önemi de inkâr edilmemelidir. Diğer yandan da bilinçdışı bazı ihtiyaç ve arzuların karşılandığı kesindir. Planlanmış ya da planlanmamış her hamilelik erkeğin bilinçdışı dürtüleri ve içselleştirdiği nesne ilişkileri⁽⁶⁾ sonucudur. Babanın kendi çocukluk deneyimleri baba olma yanında nasıl anne olunacağı ile ilgili fantezileri de barındırır. “Artık çocuk yapma vaktim geldi,” gibi bir kararın altında bilinçdışı yaşlanma, üreme yeteneğini kaybetme ya da ölüm korkusu yatıyor olabilir. Bazı babalar ise önemli bir kayıp sonrası ölüm ve yaşam-

(1) Romans: İdealize edilmiş çocuksu düşünce. Aile romansı anne ve babanın muhteşem insanlar olup aralarındaki ilişkinin de mükemmel olduğuna dair idealleştirilmiş aile ve ebeveyn düşüncesi.

(2) Çatışma: Birbiryle uyşamayacak kuvvetlerin arasındaki zıtlık.

(3) Özdeşleşme: Gelişimsel sürecin normal bir parçası olarak kabul edilen ebeveynlerle özdeşleşme çocuğun saldırganlığını azaltır ve ayrılma deneyimini inkâr etmesine olanak sağlar.

(4) Nesne: Eylem ya da arzunun yönlendiği kişi, öznenin doyum için gereksinim duyduğu kişi.

(5) Dürtü: Belirli bir davranış içine girmeyi sağlayan duyguya dayalı şiddetli ve dayanılmaz istek.

(6) İçselleştirilen nesne ilişkileri: İçeatma ile eş anlamlı kullanılır. Dış dünyadaki nesnelerin sürekli mental temsil kazanma süreci.

Anne ile çocuk arasındaki biyolojik bağ, simbiyotik ilişki ve sosyal değerler, çoğunlukla baba çocuk ilişkisinin gölgede kalmasının sebebi olarak gösterilir. Anne-çocuk ilişkisine yüklenen "kutsallık" önemli derecede doğru olsa da babanın "eve ekmek getiren" aile üyesinden ibaret olduğunun düşünülmesi oldukça hatalıdır. Babanın, hem kavram olarak hem de üstlendiği sorumluluklarla çocuğun ruhsal dünyası ve kişilik gelişimi üzerindeki etkileri tahmin edilenin çok üzerindedir.

Çocuk sahibi olmak kadın için olduğu kadar erkek için de çok önemli ve hayat boyu sürecek bir ilişkinin başlaması demektir. Kadın ve erkek birlikte olmasalar dahi çocuklarına karşı anne-baba olarak sorumlulukları devam edecektir. Bir baba adayının ömür boyu sürecek bu bağlılık için çocuğu gerçekten istemesi, baba olmaya ve baba kalmaya hazır olması gerekir. Çocuğun yetiştirilmesi, eğitimi, ruh sağlığı ve esenliğinde baba da en az anne kadar etkilidir ve eşit derecede sorumludur.

Babanın çocuğun gelişimindeki rolünü ve vazgeçilmezliğini vurgulayan bu kitap hem babalara hem de baba adaylarına bir başvuru kaynağı.

Dr. Şirin Seçkin

ÇOCUK SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI UZMANI

1990'da Londra North Middle Sex Hospital'da,
1993'te Childrens Hospital of Los Angeles'ta
(UCLA), 1996'da Boston'da Harvard Community
Health Plan ve New York'ta Kings County
Childrens Medical Center of Brooklyn'de çalıştı
ve Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Çocuk Kliniği'nde
ihtisas yaptı. Çalışmalarını halen serbest hekim
olarak İstanbul'da sürdürmektedir.

Prof. Dr. Gökhan Oral

ADLI TIP UZMANI-PSİKANALİST

1984 Cerrahpaşa Tıp Fakültesi mezunu,
aynı fakültede Adli Tıp Anabilim Dalı
başkanı ve Psike İstanbul üyesi olan
yazar, sokak çocukları, çocuk istismarı,
çocuk hakları, göç, deprem başta olmak
üzere çocuk ve travma konusunda uzun
süredir çeşitli projelerde katılımcı ve
yönetici olarak çalışmaktadır.

www.remzi.com.tr

ISBN 978-975-14-1976-7

9 789751 419767